

PHONG CÁCH NGÔN NGỮ SINH HOẠT

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Có những hiểu biết khái quát về phong cách ngôn ngữ sinh hoạt.
- Biết vận dụng kiến thức trên vào việc đọc - hiểu văn bản và làm văn.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

Lâu nay, trong một số sách viết về phong cách học, có hai thuật ngữ đã được dùng : *phong cách hội thoại*, *phong cách khẩu ngữ*. Hai thuật ngữ trên có thể gây hiểu lầm rằng phong cách ngôn ngữ này chỉ dùng ở dạng nói. Bởi vậy, SGK *Ngữ văn 10 Nâng cao*, tập một chọn dùng thuật ngữ *phong cách ngôn ngữ sinh hoạt*. Phong cách ngôn ngữ này được dùng trong phạm vi sinh hoạt hằng ngày, dưới cả hai dạng nói và viết, tuy có thiên về dạng nói nhiều hơn.

Phong cách ngôn ngữ sinh hoạt được toàn dân sử dụng trong đời sống hằng ngày : giao tiếp trong gia đình, giao tiếp giữa bạn bè,... Đề tài là những việc cụ thể, lắm khi là vụn vặt, nảy sinh trong cuộc sống thường nhật. Mục đích là để bày tỏ ý nghĩ, tình cảm với nhau.

Phong cách ngôn ngữ sinh hoạt là cách nói dân dã, bình dân, khác với lối diễn đạt theo quy cách sách vở, lối diễn đạt bác học. Những lời phát biểu ở hội nghị, ở lớp học, lời giảng của GV,... không thuộc phong cách ngôn ngữ sinh hoạt.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phân lí thuyết, GV có thể diễn giảng, phân tích các dẫn chứng theo như trình tự trong SGK.

2. Gợi ý giải bài tập

Bài tập 1

Xem xét lời nói của mỗi nhân vật theo ba đặc điểm : *tính cá thể* (bác Phô gái dịu dàng, nhũn nhặn ; ông lí lạnh lùng, có pha lẫn hách dịch), *tính sinh động*, *cụ thể* và *tính cảm xúc*. Lưu ý :

– Bác Phô gái gọi ông lí là *thầy*, xưng *con* hay *nhà con* ; dùng các từ ngữ *cất con, mắng chửi, quyền phép trong tay thầy, tha, bắt, chả ai dám kêu, phải lại thì oan gia,...*

– Ông lí nói trống hoặc xưng *đây*, dùng các từ ngữ *chuyện đàn bà của các chị, đá bóng cho chó xem,...*

Bài tập 2

– Những câu mà nhà văn Tô Hoài ghi được là thuộc phong cách ngôn ngữ sinh hoạt, lối nói năng của nông dân ở nông thôn.

– Nếu không theo phong cách ngôn ngữ sinh hoạt, mỗi câu được dẫn ra có thể được diễn đạt bằng nhiều cách. Chẳng hạn :

"*Nóng quá, bỏ hôi mẹ bỏ hôi con bò ra khắp người*", có thể diễn đạt là "*Nóng quá, mồ hôi ướt đầm cả người*", "*Nóng quá, người ướt đầm mồ hôi*",...

(GV hướng dẫn HS làm tiếp phần còn lại của bài tập).